

چگونگی تقویت باورهای دینی در جوانان از دیدگاه قرآن و روایات

مرضیه نورایی^۱

زهرا محمودیان^۲

منیژه میراحمدیان^۳

چکیده

تحقیق حاضر از آنجایی که به بررسی وضعیت چگونگی تقویت باورهای دینی در جوانان از دیدگاه قرآن و روایات می پردازد با اینکه تقویت این باورها در جوانان حائز اهمیت است آن را مورد بررسی قرار می دهد با توجه به اینکه تحقیق حاضر بر اساس روش کتابخانه ای گردآوری شده است. به بررسی دیدگاه های برخی صاحب نظران دینی و چگونگی راه های علمی و عملی تقویت این اعتقادات در جوانان می پردازد. دین آیین و روش است که درست زیستن و درست فکر کردن را در بعد مادی و معنوی به انسان می آموزد و با فطرت انسان هماهنگی دارد. انسان برای رسیدن به سعادت و رستگاری به دین نیازمند است. یکی از مراحل زندگی انسان جوانی است، این دوره از زندگی که با بلوغ آغاز می شود و آدمی در آن به مرز ازدواج می رسد بهترین فرصت برای آموزش مسائل دینی، رشد معنوی و بالندگی روح انسان است امروزه برخی جوانان و نوجوانان به دلیل ناآگاهی از مسائل دینی و فلسفی از دین فاصله میگیرند.

کلید واژه: تقویت، باور، دین، باورهای دینی، جوانان، قرآن، روایات.

^۱. طلبه سطح ۲، مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله علیها)، استان کرمانشاه، شهرستان گیلانغرب.

^۲. طلبه سطح ۲، مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله علیها)، استان کرمانشاه، شهرستان گیلانغرب.

^۳. طلبه سطح ۲، مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله علیها)، استان کرمانشاه، شهرستان گیلانغرب.

مقدمه

بی تردید یکی از جنبه های اساسی در جوامع مختلف در طول تاریخ باورهای دینی بوده است . شاید نتوان جامعه ای را یافت که در آن به نوعی دین حضور نداشته باشد. دین یکی از نیازهای فطری بشر می باشد. هر چند که دین در جوامع مختلف و در زمان های متفاوت ، اشکال متفاوتی را به خود دیده است ، از پرستش جمادات و حیوانات گرفته تا خورشید و ماه در طول تاریخ وجود داشته است. تا دین مسیر واقعی خود را پیدا کرده و یگانه پرستی جایگزین دیگر ادیان شده است . یکی از نکات اساسی در این مورد رابطه باورهای دینی با دیگر باورها و ارزشها می باشد. معمولاً در بیشتر جوامع باورهای دینی به عنوان یک ارزش مسلم محسوب می شود و دیگر ارزشهای انسانی تحت تاثیر باورهای دینی قرار دارد.

برای تقویت ایمان و باورهای دینی، راهها و روش های متعدد و گوناگون وجود دارد. در یک دسته بندی کلی می توان به راهکارهای علمی و عملی اشاره نمود. آموزش مفاهیم و یافتن بینش صحیح، یک چیز است و پذیرفتن و عمل کردن به آن چیز دیگر؛ لذا آموزش دینی اگر درست و صحیح انجام پذیرد تنها نصف کار انجام شده و نصف دیگر درک و کاربرد عملی آن است. نباید گذاشت کار به آموزش تمام شود و تصور شود دانستن مفاهیم دینی منجر به عمل و رعایت باور های دینی خواهد شد مهم این است که زمینه ای آشنایی علمی و عملی با مسائل اعتقادی در جامعه فراهم شود.

تحقیق حاضر با هدف بررسی راهکارهای علمی و عملی تقویت باورهای دینی تدوین شده است. لذا در ابتدای تحقیق کلیات و مفاهیم تحقیق گنجانده شده و در ادامه این راهکار های در دو فصل راهکارهای علمی و راهکار های عملی خواهد آمد. امید است پژوهش حاضر مورد رضای پروردگار منان واقع گردد.

کلیات و مفهوم شناسی

الف. مباحث مقدماتی

۱. تعریف و تبیین موضوع

انسان فطرتی خداجو دارد و خداوند این باور را به صورت تکوینی در او قرار داده است و پیامبران و معصومین (علیهم السلام) را نیز جهت تقویت این حس و باور و همچنین هدایت انسان به این سو قرار داده است. زندگی انسان بدون ایمان و دین رنج آور است و با کمال طلبی انسان، با توجه به فطرت دین پذیر بودنش منافات دارد. یکی از راه های مهم تربیت سالم آشنایی جوانان با آموزه های دینی و باید و نباید ها چیست این باورها به مثابه نسخه دکتر است که انسان را از بیماری ها نجات می دهد و نتیجه آن جامعه ای قانونمند است باتوجه به پیشرفت ارتباطات و روند جهانی سازی و وقوع جنگ نرم در عرصه های فکری و فرهنگی باورهای دینی کمرنگ یا فراموش شده اند و لازم است به پژوهش در خصوص یافتن شیوه های روزآور و موثر در تقویت باورهای دینی بپردازیم.

۲. پیشینه

انسان فطرت خداجوی دارد و خداوند این باور را به صورت تکوینی در او قرار داده و پیامبران و معصومین علیه السلام را نیز جهت تقویت این حس و باور و همچنین هدایت انسان به این سو قرار داده است از آن جایی که اولین انسانی که خداوند خلق کرد پیامبر صلی الله علیه و آله بود باورهای دینی نیز از همان ابتدا شکل گرفت این باورها با گذر زمان و با آمدن پیامبران بعدی در وجود انسان ها رشد کرد تا جایی که با آمدن پیامبران خاتم این باورها به کمال خود رسید و تاکنون نیز ادامه پیدا کرده است با توجه به اهمیت موضوع و اینکه امروزه دشمن باورهای دینی

جوانان ما را نشانه گرفته است نباید بررسی این باورها تنها در حد شعار و سخنرانی باشد و نیاز است که به صورت جدی مورد مطالعه قرار گیرد مسئله باورهای دینی یک موضوع اعتقادی است در ضمن هم اکنون که تو کتب عقاید نیز مورد طرز قرار گرفته کتاب معروف معرفت شناسی باور دینی از دیدگاه مرتضی مطهری نوشته علاءالدین مک الف تربیت دینی فرزندان نوشته نعمت الله یوسفیان دشمن شناسی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله علیه نوشته حمید نگارش هدف از تحقیق حاضر چگونگی تقویت باورهای دینی از دیدگاه آیات و روایات می باشد.

۳. سوال اصلی

باورهای دینی در جوانان از منظر قرآن و روایات چگونه تقویت می شود ؟

سوال فرعی :

راهکارهای علمی تقویت باورهای اعتقادی از دیدگاه آیات و روایات چیست ؟

راهکارهای عملی تقویت باورهای اعتقادی از دیدگاه آیات و روایات چیست ؟

۴. ساختار تحقیق

کلیات:

الف. مفاهیم مقدماتی

تعریف و تبیین موضوع

پیشینه

سوالات تحقیق

سوال اصلی

نتیجه گیری

رشد و تعالی عملی اعتقادات و باورهای دینی، محصول شناخت صحیح و آگاهانه از معارف و حقایق دینی است. هر چه انسان بتواند مطالعات دینی خود را بالا برده و با برهان و استدلال عقلی، اصول دین را برای خود اثبات نماید، به همان میزان احتمال انحراف او در عمل کاهش خواهد یافت. لذا لازم است انسان قبل از ورود به وادی عمل و طی مسیر، شناخت جامع و کاملی از راه داشته باشد تا موانع بر سر راه را به راحتی پشت سر گذاشته و به مقصود برسد. از این رو توصیه می شود که اولاً یک برنامه مطالعاتی برای خود تنظیم نموده و سعی کنید در حوزه های ذیل مطالعه و سطح آگاهی خود را افزایش دهید:

اعتقادی و اندیشه ای، اخلاق اسلامی، زندگی، سیاسی و اجتماعی، تاریخ و تمدن اسلامی، متون دینی (که در پایان، کتب قابل استفاده در این زمینه را به عنوان نمونه معرفی خواهیم کرد).

ثانیاً در صورتی که در مورد عقاید دچار شک و شبهه شدید، در شک باقی نمانید؛ بلکه سعی کنید از طریق تحقیق، مطالعه، مراجعه به متخصص دینی و یا ارتباط با ما آن را برطرف نمایید.

- تقویت محبت الهی در دل:

اگر انسان بتواند لذت متعالی یعنی لذت محبت الهی را بچشد، انگیزه او برای بدست آوردن لذت های معنوی که همان رسیدن به اعتقاد و ایمان کامل می باشد، تقویت می شود. عواملی از قبیل تفکر در نعمت های الهی، تأمل و تدبر در آیات الهی، درد دل با خدا، شرکت در مراسم مناجات و ادعیه و دقت در معانی آنها، خواندن داستان اولیاء الله، خاطرات شهداء، داشتن حضور قلب در عبادت و ... ، در تقویت محبت الهی و ایمان مؤثرند.

فزایش و ارتقاء یافتن بینش و باورهای دینی در گرو عمل به دستورات و فرامین الهی است. امام باقر (ع) می فرمایند: (من عمل بما یعلم علّمه الله ما لم یعلم - کسی که به علم و دانایی اش عمل کند، خداوند آنچه را که نمی داند به او می آموزد. بحارالانوار ج ۷۵ ص ۱۸۹). در نتیجه انجام وظایف بندگی، راه اصلی در رسیدن به مقصود و افزایش سطح آگاهی و اعتقادات دینی است. البته توجه به این نکته ضروری است که عمل به وظایف نباید شما را از تفکر و مطالعه در معارف و اعتقادات باز دارد و یکی را بر دیگری ترجیح دهید. چرا که خداوند عالم را با اسباب اداره کرده و عمل به وظایف و مطالعه و تفکر پیرامون اعتقادات دو سبب از اسباب تقویت باورهای دینی است که در طول یکدیگر قرار دارند.

پیشنهاد موضوع

۱. رابطه باورهای دینی و تربیت فرزندان
۲. مقاله در مورد رابطه باورهای دینی و ازدواج موفق
۳. رابطه عمل به باورهای دینی و رضایت از زندگی در بین سالم
۴. دین و تأثیر آن بر رفتار اخلاقی
۵. تعمیق باورهای دینی و اعتلای هویت اسلامی
۶. تبیین و گسترش باورهای دینی و تولید دانش

فهرست منابع و مآخذ

*قرآن کریم

۱. خمینی، روح الله، سوال صلوات، موسسه نشر آثار امام، ۱۳۸۱.
۲. ری شهری، محمد مهدی، الگوی شادی از نگاه قرآن و حدیث، قم، موسسه دارالحدیث علمی، ۱۳۹۱.
۳. شکوهیه، علی، عوامل و ریشه های دین گریزی از منظر قرآن و حدیث، قم، انتشارات بوستان، ۱۳۹۳.
۴. صفایی حائری، علی، نظام اخلاقی اسلام، قم، لیلة القدر، ۱۳۸۸.
۵. طاهری، حبیب الله، نقش باورهای دینی، قم، آستان مقدس قم، ۱۳۸۸.
۶. کوثری، ایت الله، تربیت دینی فرزندان، قم، زمزم هدایت، ۱۳۸۶.
۷. مصباح یزدی، محمدتقی، پرسش ها و پاسخ ها، قم، موسسه نشر آثار امام، ۱۳۸۳.
۸. مطهری، مرتضی، انسان کامل، قم، انتشارات صدرا، ۱۳۶۷.
۹. مطهری، مرتضی، معرفت شناسی باور دینی از دیدگاه علاالدین مکیف، ترجمه نشر المصطفی، ۱۳۹۰.
۱۰. مکارم شیرازی، ناصر، پنجاه درس اصول عقاید برای جوانان، قم، نسل جوان محلی، ۱۳۸۶.
۱۱. مکسول، جان سی، به سوی پیشرفت، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.
۱۲. مکسول، جان سی، جهشی به سوی تفکر، مترجم: فاطمه باغستانی، نسل نواندیش، ۱۳۷۶.

۱۳. نگارش، حمید، راههای تقویت باورهای دینی پاسداران و خانواده ها، قم، هدایت، ۱۳۸۶.

۱۴. یوسفیان، نعمت الله، تربیت دینی فرزندان، قم، زمزم هدایت، ۱۳۸۶.